

Дукач-Василенко Н. Ю.,
*аспірантка кафедри політичних наук
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

ЖІНОЧІ ОБЛИЧЧЯ СПРОТИВУ: РЕПРЕСІЇ ПРОТИ КРИМСЬКОТАТАРСЬКИХ АКТИВІСТОК У СУЧАСНОМУ КРИМУ

Окупація Криму росією у 2014 році стала точкою відліку системних порушень прав людини на півострові. Однією з найуразливіших груп став кримськотатарський корінний народ України, історичною Батьківщиною якого є саме Крим. Останнім часом низка лідерів громадської думки та правозахисних організацій почали говорити про помітну тенденцію збільшення репресій окупаційної влади саме супроти жіночого населення, зокрема серед корінного народу. Наприклад, як зазначає голова Кримської правозахисної групи Ольга Скрипник, переслідування жінок у Криму набуло характеру окремої, цілеспрямованої політики москви. Адже з початку російської анексії півострову жінки брали активну участь у мирному спротиві, зокрема брали участь у протестах проти окупації, підтримували політв'язнів, займалися правозахисною діяльністю тощо. Саме тому сьогодні вони стали однією з головних цілей російських спецслужб [2].

Варто підкреслити, що масштаби репресій суттєво зросли після повномасштабного вторгнення так званої рф в Україну 24 лютого 2022 року. За даними Представництва Президента України в АР Крим, станом на серпень 2025 року щонайменше 222 особи утримуються за ґратами з політичних мотивів, із них 133 – представники кримськотатарського народу. Серед них значна частка саме жінки [3]. За інформацією Кримськотатарського Ресурсного Центру, станом на вересень 2025 року в російських СІЗО та колоніях утримуються 30 жінок із Криму, з них 4 кримські татарки: Джемілова Лера, Аблязова Ельвіра, Буюкчан Хатідже, Ерсмамбетова Ніяра. Ще 7 жінок перебувають під обмеженнями поза місцями несвободи, серед них 2 кримські татарки – Зекеряєва Еміне та Умерова Ельміра. Окрім того, 7 жінок переслідуються за кримінальними справами, з них 4 кримські татарки: Аріфова Евеліна, Джамаладінова Сусана, Умерова Зера та Халілова Гульсум [4]. Такі переслідування мають вибірковий, але системний характер. Як зазначають правозахисники, окупаційна влада використовує дітей як інструмент тиску на жінок, погрожуючи вилученням із сімей або позбавленням батьківських прав. У місцях

несвободи ігнорується стан здоров'я ув'язнених, їм відмовляють у базовій медичній допомозі [2].

Окрім ув'язнення, сотні кримськотатарських жінок у Криму стають жертвами системного тиску: обшуків, адміністративних штрафів, обмеження пересування, залякувань та інформаційних кампаній дискредитації. Дружинам і матерям незаконно ув'язнених кримських татар часто відмовляють у побаченнях із чоловіками та синами. Особливо небезпечною тенденцією стало зростання кількості насильницьких зникнень. За даними КримSOS, у 2024 році зафіксовано 6 нових випадків таких злочинів, серед яких в 4-х випадках жертвами стали жінки. Адвокаційний експерт організації Артем Олійник наголосив, що зникнення стали системним інструментом репресій ФСБ росії. Досі невідомою залишається доля Лери Джемілової та Тетяни Дякуновської, яких викрали майже рік тому [1].

Насильницькі зникнення, катування, побиття, публічне приниження – усе це є елементами політики страху, покликаної зламати спротив кримськотатарської спільноти. Окупаційні суди масово виносять вироки за так званими статтями про «дискредитацію збройних сил рф» або «екстремізм». Лише з березня 2022 року щонайменше 1 126 осіб стали жертвами цієї практики [1].

Кримськотатарські жінки не лише зазнають переслідувань, а й демонструють активний ненасильницький спротив. Вони створюють громадські ініціативи підтримки політв'язнів, документують порушення прав людини, співпрацюють з українськими та міжнародними правозахисними структурами. Як зазначають представники КримSOS та Кримської правозахисної групи, саме жіноча солідарність стала потужним чинником підтримки родин політв'язнів та збереження соціальної тканини кримськотатарської громади. Водночас міжнародна увага залишається ключовим фактором, що може вплинути на ситуацію. Тому тиск світової спільноти є єдиним способом захистити жінку у російських тюрмах і запобігти подальшим злочинам.

Як висновок варто підкреслити, що репресії проти кримськотатарських жінок у сучасному Криму є системним проявом окупаційної політики так званої рф, спрямованої на придушення ідентичності та мирного спротиву режиму. Гендерний аспект у цій політиці має особливе значення: жінок карають не лише за політичні переконання, а й за роль у збереженні спільноти, сім'ї та культури. Попри тиск та щоденну небезпеку, кримськотатарські жінки продовжують бути обличчям спротиву. Їхня стійкість і солідарність є свідченням того, що боротьба за свободу Криму – це не лише питання території, а насамперед боротьба за людську гідність та права людини.

Список використаних джерел:

1. КримSOS: в окупованому Криму зростають випадки насильницьких зникнень жінок. 2025. <https://krymsos.com/krymsos-v-okupovanomu-krymu-zrostayut-vypadky-nasylnyckyyh-znyknen-zhinok/>
2. Правозахисники: репресії проти жінок у Криму є цілеспрямованою політикою спецслужб рф. *Радіо Свобода. Крим. Реалії*. 2025. URL: <https://ua.krymr.com/a/news-krym-peresliduvannia-zhinok/33547415.html>
3. Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим. 2025. URL: <https://ppu.gov.ua/>
4. Станом на вересень щонайменше 30 жінок з Криму утримуються в місцях несвободи рф – КРЦ, 2025. URL: <https://investigator.org.ua/ua/news-2/novosti-krym/278388/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-570-2-88>

Козюра В. М.,

студент

*Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ КОРИННИХ НАРОДІВ ТАЙВАНЮ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Метою цього дослідження є історичний аналіз процесів збереження культурної та мовної ідентичності корінних народів Тайваню в період після японської колонізації та становлення Республіки Китай, а також виявлення можливих історичних паралелей і практичних уроків для України у справі захисту культурної спадщини та мовної самобутності корінних народів Криму.

Короткий історичний контекст. Корінні народи Тайваню – це австронезійські етнічні спільноти, що формувалися на території острова протягом тисячоліть. Лінгвістичні й археологічні дані свідчать, що саме Тайвань є прабатьківщиною австронезійської мовної сім'ї, поширеної нині від Мадагаскару до островів Океанії. Близько 3000–1500 рр. до н.е. з території Тайваню розпочалася масштабна морська міграція – так звана австронезійська експансія, що призвела до розселення споріднених народів у Філіппінах, Індонезії, Меланезії, Полінезії та Мадагаскарі.

Загальна чисельність корінного населення нині становить близько 559 тисяч осіб (приблизно 2,4% населення Тайваню). Сучасні офіційно